

Sluttrapport

Prosjektnummer: 2008/1/0609

Forebygging

Søkerorganisasjon: Stiftelsen Psykiatrisk Opplysning

"Hannah – et liv i to virkeligheter"

Sammendrag

Årlig får 750 og 1000 unge mennesker i Norge diagnosen schizofreni. Da har de gjerne gått ubehandlet i flere år. Utsiktene for bedring er gode når behandlingen startes raskt, og noen kan bli helt friske. Hannah Petrie opplevde å bli en svingdørpatient i fem år før noen skjønnte hva som feilte henne. Hun står fram i håp om å hjelpe andre, og ber folk ta unge menneskers "uforståelige" historier på alvor. Og for å bryte ned tabuene om psykisk sykdom i ungdomsmiljøer.

Målet med prosjektet var å lage en dokumentarfilm om livet som ung psykisk syk, bygget på livshistorien til Hannah Petrie (25), som har hatt diagnosen schizofreni siden hun var 18 år. Vi følger Hannah mens hun prøver å bygge opp et liv som ung voksen kvinne.

Prosjektet ble gjennomført i tidsrommet 2008-2011. Vi filmet i Holmsbu, Drammen, Lier og Oslo. Resultatet ble en film på 52 minutter, som foreligger på DVD, selges fra nettsidene til Psykiatrisk Opplysning, Coates Productions og som tilbys tv-kanalene. Målgruppen er ungdom, pårørende og studenter ved utdanningsinstitusjoner innen helse og pedagogikk.

Filmen er laget av Ann Coates, (regissør/klipp/foto/produsent).

*Hannah Petrie og moren Bente Barbara Sunde
Foto: Ann Coates*

Kap. 1. Bakgrunn for prosjektet / målsetting

Prosjektet tok utgangspunkt i boka "Ung jente", utgitt på Hertervik forlag 2007. Der skildrer Hannah Petrie livet sitt som ung psykiatrisk pasient de to årene før hun fikk diagnosen. Det tok fem år før hun fikk diagnosen psykose/schizofreni og den hjelpen hun trengte.

"Hannah – et liv i to virkeligheter" er laget av Ann Coates. Hun jobber med dokumentar- og undervisningsfilm, og er utdannet journalist og tv-regissør ved Norsk Journalisthøgskole og Høgskolen i Lillehammer.

I sine filmer er hun opptatt av å skildre mennesker i ulike livssituasjoner, deres utfordringer og refleksjoner rundt valgene de stilles overfor. Hun har tidligere bl.a. laget filmen "Vandring mot frihet", (sendt av TV2 februar 2010) om innsatte i Bastøy fengsel som gikk pilegrimsvandring til Nidaros for å forberede seg til livet etter soning.

Med i prosjektet er også John Lerskau (foto), Klaus Rødahl (online/fargejustering), Knut Halmrast (lyd- og musikkdesign), Hans Graasvold og Jan Hammer (musikk), Anne Nyhus, Roger Moe, Ellen-Astri Lundby og Ingrid Ese (klippkonsulenter). Layout er laget av Anders Mikkelsen i Fokus Design, Danmark.

I arbeidet med filmen har vi fått nyttige innspill og råd fra psykiater Øystein Sørby, forsker Paul Møller og terapeut Ole Petter Jupskås. I tillegg til støtte fra Stiftelsen Helse- og rehabilitering v/Ekstralotteriet har vi fått økonomisk støtte fra fylkeslegen i Buskerud og Film&Kino.

Vi takker for godt samarbeid med Psykiatrisk Opplysning v/Aida Jane Naqasha, Psykiatrisk avdeling, Vestre Viken (tidl. Sykehuset Buskerud), Bergfløtt Behandlingssenter og alle som har hjulpet til i filmprosessen.

Målsetting:

Målsetningen med filmen "Hannah – et liv i to virkeligheter" er å gi innsikt i hvordan det kan være å leve med en alvorlig psykisk sykdom og å gjøre det lettere for ungdom å snakke om psykiske problemer.

Film er en effektiv og populær måte å formidle et budskap på. Den kan stå for seg selv eller suppleres av foredrag og samtaler.

Målgruppe for prosjektet:

Dokumentarfilmen er produsert for visning i ungdomsskole og videregående skole. Den skal også brukes i forbindelse med foredrag. Førpremieren var 29.april 2011 for en gruppe sosialstudenter ved Høgskolen i Østfold, og vi planlegger en premiere på Filmens Hus i oktober 2011. Filmen er aktuell for utdanningsinstitusjoner innen helsefag og pedagogikk, og skal selges til skoler, bibliotek og tilbys tv-kanalene. DVD-en inneholder en norsk film som er teksten i de sekvensene der Hannahs tale er vanskelig å forstå pga medisiner, og en tekstet engelsk versjon. Vi har laget et lite hefte som ligger inne i boksen med bilder og informasjon om filmen og sykdommen.

Dersom vi får økonomisk støtte til det, ønsker vi å lage en link til en nettside, som inneholder faktaopplysninger om psykiske lidelser og hvor man kan henvende seg for å få hjelp. Der legger vi også inn mer informasjon om spørsmålene vi berører i filmen og de personene og stedene vi møter.

Prosjektets betydning:

Forskning viser at jo raskere behandlingen av schizofreni kommer i gang, jo større mulighet er det for å bli frisk. Og alle kan bli bedre, er det optimistiske budskapet til forsker og

overlege Paul Møller ved Sykehuset Buskerud avd. Lier. Han har ledet utviklingen av en behandlingsmetode der pasientens egne opplevelser av sykdommen står i fokus. Gjennom tett samarbeid og samtaler ledes pasienten inn i en dypere forståelse av psykosen, og kan revurdere sine holdninger til den og til virkeligheten.

Under redigeringen arbeidet har vi vist sekvenser av filmen for unge i målgruppen. De er blitt veldig engasjert av spørsmålene vi har tatt opp, og blitt utgangspunkt for samtaler i vennekreter og på arbeidsplassen. Det har åpnet for samtaler om egne opplevelser og erfaringer. Vi mener at filmen vil virke opplysende og stimulere til videre samtaler og interesse for dem som sliter med psykiske problemer.

Hannahs motivasjon for å bli med i filmen er at andre ungdommer skal slippe å oppleve det samme som henne. At det tok lang tid før hun fikk en diagnose og en behandling som kunne hjelpe henne, slik at mye av ungdomstiden hennes forsvant i søvn og neddoping. Hun vil også at andre skal forskånes for unødige tvangstiltak, politivold og å oppleve å bli klådd på mens de ligger fastspendt i belteseng og ikke kan forsvare seg.

I arbeidet med denne filmen har vi blitt sjokkert over flere ting:

- At "Loven om psykisk helse" gjør at psykisk syke mennesker har et dårligere rettsvern enn andre i Norge.
- At mange typer overgrep fremdeles kan skje i psykiatrien, selv om de fleste som jobber med psykisk syke gjør sitt ytterste for å hjelpe.
- At en ressurssterk pasient som Hannah kunne bli "glemt" på isolat, sterkt neddopet i månedsvis. Hva kan da ikke skje med alle dem som er mindre taleføre og synlige i landskapet?

Det handler om strukturer innen psykiatriske institusjoner, om avgrensede ansvarsområder, rutiner, manglende kunnskap og begrensede midler.

Psykiatrien har fortsatt en vei å gå. Derfor håper vi at filmen kan være med å bidra til at ting som ikke fungerer kan endres og bli til den beste for pasienten og pårørende.

Vi håper at filmen kan også bidra til at psykisk helse blir et mindre tabubelagt tema blant ungdom, og at de som trenger hjelp kan bli mottatt og fulgt opp på en god måte.

Finansiering:

Prosjektet er finansiert Ekstra-midler, Helse og Rehabilitering, (kr.300.000.-), Fylkeslegen i Buskerud (kr. 10.000.-) og en betydelig egenandel fra Coates Productions. Promomateriell og premierevisning er bekostet av Film&Kino.

Kap. 2. Prosjektgjennomføring / Metode

Prosjektet gikk ut på å produsere en dokumentarfilm. Planen var å følge Hannah et år med kamera i 2009, og ha en 30 minutters film ferdig til høstsemesteret 2010. I arbeidet med prosjektet oppdaget vi at de mange temaene vi ville berøre trengte større plass. Vi besluttet å utvide filmperioden og å utvide lengden til 50 minutters ferdig film, og å følge henne i en lengre periode.

Vi møter Hannah i forskjellige situasjoner på mange arenaer: hjemme hos familien på Holmsbu, der hun vokste opp, i leiligheten i Drammen og på foredrag i Oslo, på Sykehuset

Buskerud avdeling Lier, der hun har vært innlagt en rekke ganger. Likedan på Bergfløtt Behandlingssenter, der hun har bodd og vært til behandling.

Hannah forsøker å "slippe oss inn" i sin verden, ved å beskrive sine indre opplevelser på en autentisk og reflektert måte. Slik gir hun psykisk syke et ansikt og oppfordrer oss til å ta ungdommers vanskelige fortellinger på alvor. Vi får også innblikk i morens tanker om det å ha en datter med denne psykiske sykdommen.

Arbeidet med forprosjektet startet i 2008, da Hannah var 22 år. Vi filmet i en periode på 2 ½ år, fram til høsten 2010. I løpet av denne tiden har Hannas liv endret seg mye. I slutten av filmen har hun fullført en utdanning som brukerveileder i psykiatrien, hun har samboer og er aktiv blogger og foredragsholder. Men hun hører fremdeles stemmer og har det i perioder svært vanskelig. Rett før jul ble hun innlagt igjen, og greide nesten å ta livet sitt.

Jeg brukte dokumentarfilmens vanlige grep, og filmet Hannahs hverdag med et lite, digitalt kamera (Sony PD150) i DV-kvalitet. Vi brukte et større kamera i HD-kvalitet til noen av intervjuene, naturopptak og til en kunstneriske sekvens i filmen. Redigeringen er gjort i Final Cut Pro.

Tema psykose/schizofreni, handler bl.a. om oversanselige fenomener, og det kunne vært spennende å arbeide mer med det estetiske billedmessige og lydmessige uttrykket i filmen. Men begrensninger vi møtte førte til at mye av filmingen måtte gjøres etter "stup og skyt"-metoden. Vi måtte rett og slett filme det som var mulig i de situasjonene som oppstod. Men familien vi møter er kunstnere, bosatt i idylliske omgivelser omgitt av farger og musikk. Det ga mange fine impulser til filmen.

Utfordringer

Å lage en film om en person som har et så vanskelig liv, byr på mange utfordringer. I all dokumentarfilm med mennesker involvert må man vinne tillit, og bli godt kjent med person om tema. I denne filmen skulle vi skildre hvordan det er å leve i to virkeligheter. Vi måtte forholde oss til vår felles virkelighet – og til den virkeligheten som bare Hannah ser. I den verdenen er det personer som kan styre og skremme henne, og komme med represalier hvis hun røper for mye om deres verden. Vi følte et ansvar for at filmingen ikke skulle føre henne inn i en dårligere fase, noe som kanskje kunne koste henne livet. Dette tema måtte vi vurdere underveis og drøfte med behandleren hennes.

Det var også en utfordring å jobbe sammen med en psykisk syk person som var spesielt sårbar for ord og sanseinntrykk. Som hun sier det selv, så kan hun reagere veldig sterkt på ting som andre ikke ville latt seg merke med i det hele tatt. Som filmskaper kan man bli redd for å si og gjøre noe som kan ødelegge samarbeidet eller dagens filmopptak, og det var iblant vanskelig å gjennomføre opptak som kunne vært fine elementer i filmen. Dermed ble det færre situasjonsopptak enn planlagt og flere lengre intervju-sekvenser i filmen. Det gjorde klippingen av filmen vanskeligere. En annen utfordring klippemessig var også at hun endret utseende nesten kontinuerlig, slik at det ikke var mulig å klippe inn bilder fra tidligere opptak senere i filmen der vi kunne trenge ekstra bilder.

Kap. 3. Resultater og resultatvurdering

De endringene som ble gjort under opptak og redigering førte til lengre produksjonstid og større kostnader. Dermed er det blitt vanskelig å holde det oppsatte budsjettet. Vi håper å få solgt visningsrettigheter til tv og at salg av DVD-er skal bringe inntekter slik at budsjettet går i ballanse. Slik det er pr. i dag, er egeninnsatsen i filmen blitt vesentlig større enn beregnet.

Kap. 4 Oppsummering / konklusjoner / planer videre

Vi jobber nå med å gjøre filmen klar for DVD. Filmen tilbys tv-kanaler og selges fra nettsidene til Coates Productions www.coates-productions.no og Psykiatrisk Opplysning www.psykopp.no

